השתלמות מיסוי פרישה
שנת 2014

קובי יתח – יועץ מס ומומחה לפתרונות מיסוי לפורשים

מתוך יום עיון טסטמי ועוקץ מערכות

www.kariera.co.il

נושאי ההרצאה

- הפקדות לקופות גמל וקרנות השתלמות:
  - עובד בשכר
  - עצמאי
  - בעל שליטה
  - הטבות מס עבור הפקדות כעמית שכיר ועצמאי לפי תקרות 2013.
- משיכת כספי תגמולים מקופות גמל
- הגדרת קצבת שארים פטורה.
- הגדלת הפטור לקצבה בגיל פרישה.
- נוסחת השילוב החדשה.
- קצבה מוכרת חדשה.
- היוון קצבה.
- השארת כספים לאחר התחשבנות מס כחיסכון נזיל.
- תקנות משיכה לסכומי צבירה מזעריים

הפקדות לקופות גמל לתגמולים - עובד בשכר

- חובת ההפקדה אינה מכח חוק אלא על פי הסכם (אישי/ קיבוצי/ צו הרחבה להסכם קיבוצי.
- שלב א' לפי צו הרחבה להסכם הקיבוצי משנת 2008- שיעורי הפקדה נמוכים הגדלים מדי שנה עד 2013 ל- 15%
- שלב ב' החל מ- 2014 הוגדלו ההפקדות ל- 17.5% <u>הסדר מטיב אינו חייב בהגדלה</u>
- לכל יתר העובדים בהתאם להסכם הספציפי ובכפוף להוראות תקנה 19 ולחוק קופות גמל.

<u>כללים נוספים</u>

1. תשלום עובד מול תשלום מעביד - עד 5% זהה, מעל יש מגבלה (מעביד 7.5% ועובד 7%).
2. הפקדות חודשיות שוטפות בשיעור קבוע ממשכורת.
3. לקופת גמל משלמת לקצבה – יש להפקיד תחילה 5% תגמולים לפני הפקדת הפיצויים, בשל הוראת שעה זמנית, החובה אינה חלה על הפקדות לפי צו ההרחבה או על הפקדות לקופה לא משלמת.

הוראות חוקי המס להפקדה

- הפקדות המעסיק תחשבנה להוצאה מוכרת ובלבד שלא חרגו מהשיעורים המקובלים.
- העובד יהיה פטור ממס על הפקדות המעסיק כנגד משכורתו עד לתקרה של 4 פעמים שמ"ב*
- מבחן החיוב על בסיס סכום הפקדה של עד 7.5% (כולל אבדן כושר עבודה בשיעור של עד 3.5% מהמשכורת) ולא יותר מהתקרה (סכום כולל בסך 2,727 ₪ לחודש).
- תשלומים למרכיב התגמולים ואובדן כושר עבודה מעבר לתקרה זו יחוייבו במס בתלוש השכר כאילו היו שכר עבודה.
- תשלומים למרכיב הפיצויים בשיעור של עד 8.33% מהמשכורת ללא תקרה, מוכרים כהוצאה ואינם נחשבים להכנסה במועד ההפקדה.

* (9,098 * 4 = 36,356 ₪).

"ההטבות המס"

סוג ההטבה - זיכוי (קיזוז מתוך סכום המס לתשלום)

"עמית שכיר" הכנסה מבוטחת	7% מ- 8,700 ₪ = 609 ₪
"עמית עצמאי" הכנסה שאינה מבוטחת	5% מ- 8,700 ₪ = 435 ₪
הכנסה נוספת שאינה מבוטחת לשכיר ולעצמאי (למי שהוגדר עמית מוטב)	5% מ- 8,700 ₪ = 435 ₪

סוג ההטבה – ניכוי (הקטנת ההכנסה החייבת לצורך חישוב המס

הכנסה לעמית עצמאי (בניכוי ההכנסה המבוטחת)	11% מ- 8,700 = 957 ₪
הכנסה נוספת שאינה מבוטחת (למי שהוגדר "עמית מוטב")	11% מ- 8,700 = 957 ₪

מגבלות והגדרות:

- תקרה לניכוי בגין בעלי הכנסה מבוטחת גבוה בסך של 34,800 ₪ המצמצמת את הניכוי.
- שיעור הזיכוי – 35% בעבור תשלומים לקצבה ו- 25% לריסק מוות בלבד.
- עמית מוטב - יחיד שמפקיד או שמופקדים עבורו לפחות 16% מסה"כ כל השכר הממוצע במשק בקופה לקצבה סכום שנתי של 17,451 ₪ (9,089 X 16% = 1,454 X 12)
- אין הטבות מס עבור הפקדות לילדים קטינים.
- ההטבות יינתנו כנגד תשלומים עבור העמית עצמו או עבור בן / בת זוגו.
- עמית מוטב יוכל ליהנות מהטבות גם כנגד סכומים שהפקיד לטובת ילדיו הבוגרים.
- סכום הפקדה שנתי מירבי להטבת המס = 33,408 ₪.

בעלי שליטה המודל החדש לאחר תיקון החוק

חברה רשאית לנכות כהוצאה מוכרת עבור בעל שליטה תשלומים בשיעורים הבאים:

1. **למרכיב תגמולים (כולל אכ"ע – 7.5% *) ממשכורתו עד לתקרה של 36,356 ₪ = 2,727 ₪ לחודש.**
2. **למרכיב הפיצויים 12,360 ₪ בשנה = 1,030 ₪ לחודש.**
3. **לקרן השתלמות 7.5% **ממשכורת קובעת של 15,712 ₪ לחודש, סכום ההפקדה 1,178 ₪ לחודש (מוכר כהוצאה רק 707 ₪).**

הערות:

* בקופת קצבה - בעל השליטה חייב להפקיד לפחות 5% מהמשכורת כתשלום מקביל. בנוסף יכול בעל השליטה לשלם כעצמאי עוד 5% מ- 8,700 ₪ בגין הכנסה לא מבוטחת ולקבל זיכוי בשיעור 35% או 25% בכפוף לסוג התשלום.

** בקרן השתלמות - בעל השליטה חייב לשלם לפחות שליש מהפקדת החברה.

מודל א

- **לבעל שכר של 36,356 ₪ ויותר** :
  - הפקדה לגמל במסגרת החברה בשיעור 7.5% מהשכר = 2,727 ₪ בחודש הכוללים את הפרמיה לביטוח אכ"ע.
  - העובד יפקיד במקביל את חלקו בשיעור 5%-7%, בסכום שבין 1,818 ל- 2,545 ₪ ויהיה זכאי בגין חלק מהפקדתו בסך של עד 609 ₪ = 7% מ- 8,700 ₪ לחודש, לזיכוי ממס בשיעור 35% מסכום זה.
  - הפקדה במסגרת החברה לקופה לקצבה עבור פיצויים בסך 1,030 ₪ לחודש, 12,360 ₪ לשנה.
  - העובד יפקיד לקופת גמל כעמית עצמאי 435 ₪ בחודש שהם 5% מ- 8,700 ₪ וזאת לצורך קבלת זיכוי ממס בשיעור 35%.

סה"כ הפקדות במודל זה – 6,737 ₪ + 1,572 ₪ לקה"ש = 8,309 ₪

מודל ב

- **מתאים לשכר מבוטח עד לסך של 26,100 ₪** :
  - הפקדה במסגרת החברה לקופה לקצבה עבור פיצויים בסך 1,030 ₪ לחודש, 12,360 ₪ לשנה.
  - הפקדת מעביד למרכיב התגמולים בקופת הקצבה עד לשיעור המרבי 7.5% מעסיק (כולל אכ"ע) = 1,957 ₪ .
  - הפקדת חלק עובד לתגמולים 5%-7% מהשכר = בין 1,305 ₪ ל- 1,827 ₪ (הזיכוי על חלק בלבד).
  - על הכנסה חייבת נוספת של עד 8,700 ₪ לחודש, הפקדה כעמית עצמאי 16% לקופת גמל לקצבה בסך 1,392 ₪ לחודש
  - החברה תשלם לאכ"ע על הפרש השכר שבין 26,100 ₪ לתקרה בסך 36,356 ₪ פרמיה נוספת בשיעור 3.5% = 359 ₪.

סה"כ הפקדות במודל זה – 6,565 ₪ + 1,572 ₪ לקה"ש = 8,137 ₪

תשלומים לקרן השתלמות

סוג ההכנסה	תקרת ההכנסה	הפקדת מעסיק	הפקדת העמית	הערות
משכורת – שכיר רגיל	15,712 ₪ לחודש	7.5%	2.5%	הפקדות מעסיק מעבר לתקרות = הכנסה חייבת
משכורת - עובד הוראה		8.4%	4.2%	
משכורת – רופא פריפריה		10%	3.33%	
משכורת - מנהל רפואי		11.5	3.83%	
משכורת - בעל שליטה		7.5%	2.5%	למעסיק מוכר רק 4.5%
עצמאי (עסק או משלח יד) חבר קיבוץ או מושב שיתופי	264,000 ₪ לשנה	0	7% - 18,480 ₪ שנתי	הסכום שיותר בניכוי = הסכום העולה על 2.5% מההכנסה הקובעת ועד 4.5% ממנה

הערות:

- **רופא פריפריה ומנהל רפואי – השיעורים הנם בכפוף להסכם מיוחד.**
- **עובד הוראה – החבר בקרן השתלמות מיוחדת למורים המיועדת לשנת שבתון.**
- **עצמאי – רק מי שיש לו אישור ממס הכנסה על ניהול תיק כעצמאי.**

הפטור ממס לפרישה מעבודה

- **<u>משכורת</u> אחרונה מוכפלת בשנות העבודה וחלק יחסי ממשכורת לעבודה בחלק משנה.**
- **מוגבל בתקרה של 12,360 ₪ (לפרישה בשנת 2014) לכל שנת עבודה.**
- **מי שפרש החל מ- 25/7/10 ומשכורתו מתחת לתקרה יינתן פטור מוגדל של עד 50% נוספים מוגבל בתקרה (בסמכות פ"ש) גם אם צבר זכויות לפנסיה.**
- **הגדרת <u>המשכורת</u> – סך כל הכנסת העבודה למעט שווי שימוש ברכב (ניתן לכלול גם תשלומים חד פעמיים מחולקים ב-12).**

***במקרה מוות – הפטור 24,720 ₪ לכל שנת עבודה**

סיווג ההכנסה ואופייה

מענק פרישה מסווג "הכנסה מיגיעה אישית":

1. **שיעורי מס התחלתיים נמוכים – 10%, 14%**
2. **פטור לנכה או לעיוור עד לסך של כ- 614,400 ₪ לשנה (2014)**
3. **חישוב נפרד לבני זוג גם אם עבדו יחד בעסק משותף**
4. **מועד החיוב במס על בסיס מזומן בשנה בה שולם**

פריסת מענק לצורך חישוב המס

פריסה לאחור

1. ניתן לפרוס אחורה את הסכום החייב במס בחלקים שווים לשנות העבודה.
2. הפריסה לא תעלה על 6 שנים המסתיימות בשנת המס שבה נתקבל המענק.

פריסה קדימה

1. ניתן לפרוס קדימה את הסכום החייב במס בחלקים שווים החל משנת הפרישה.
2. בפרישה לאחר 30/9, ניתן לדחות את שנת הפריסה הראשונה לשנה העוקבת.
3. כל 4 שנות עבודה מקנות שנת פריסה אחת
4. הפריסה לא תעלה על 6 שנים.
5. ההסדר כפוף לחובת דיווח שנתית.

יתרונות הפריסה

- לצורך חישוב המס :
  - שיעורי מס
  - נקודות זיכוי וזיכויים אישיים

- על פי פסק דין בעליון בהלכת " שרל שבטון" למרות שאין ההכנסה נתקבלה בשנת הפריסה העתידית, היא עדיין נחשבת להכנסה ולכן ניתן להפחית ממנה:
  - ניכויים (לרבות תשלומים לקופות גמל והוצ' רו"ח)
  - קיזוזים (לרבות קיזוז הפסדים ונקודות זיכוי)
  - פטורים (לרבות פטור לנכה*)

* על פי החלטת רשות המיסים בהסדר פריסה לנכה, גובים מקדמת מס למרות הפטור. רק לאחר הגשת הדוח השנתי בגין כל אחת משנות הפריסה, יוחזר לו המס בתוספת ריבית והפרשי הצמדה כדין (המטרה – למנוע פטורים בגין שנים שלאחר מוות)

פטור ממס לקצבת שארים

סעיף 9(16) – מעניק פטור לקצבת שארים

הפטור הנו עד תקרת הקצבה המזכה בסך 8,470 ₪ לחודש לכל שאיר (לשנת 2014).

הפטור יחול על כל שאיר בנפרד ולכל סוג של קצבת שארים המשתלמת ממעביד לשעבר או מקופת גמל/ביטוח לקצבה.

במקרים בהם משולמת לאלמן /אלמנה קצבת שאירים גם עבור קטינים, יש להקפיד על הפרדתה בתלושים נפרדים או בשורות נפרדות באותו תלוש כדי שהפטור שיחושב יחול על כל שאיר בנפרד.

פטור ממס לקצבאות בגיל פרישה

סעיף 9א "קצבה מזכה" רובד א

חלק הקצבה עד 35% מתקרה בסך 8,470 ₪ לחודש (סך של 2,965 ₪ בשנת 2014).

פטור ניתן ממס עם הגיע העמית לגיל פרישה.

הזכאים לפטור –

- **מי שהגיע לגיל פרישה (67 לגבר , 62 לאשה)**
- **נכה בשיעור 75% לצמיתות**

הסעיף מתייחס לקצבאות הבאות:

1. **פנסיה תקציבית ממעביד.**
2. **קצבה מקרן פנסיה או מתוכנית ביטוח לקצבה.**
3. **קצבת אכ"ע מתוכנית אכ"ע או מנספח לתוכנית אחרת.**

הגדלת הפטור לגימלאים - רובד ב'

במסגרת תיקון 190 החל מינואר 2012, אושר פטור נוסף שיגדל בהדרגה מ- 8.5% ל- 32% מתקרת הקצבה המזכה.

הפטור הנוסף אינו מושפע מניצול פטור ממס כנגד מענקי פרישה.

הגדלת הפטור למי שהגיע לגיל פרישה:

בינואר 2012 סה"כ פטור 43.5% (35% + 8.5%) מ- 8,470 ₪ = 3,685 ₪

בינואר 2016 סה"כ פטור 49% (35% + 14%) מ- 8,470 ₪ = 4,150 ₪

בינואר 2020 סה"כ פטור 52% (35% + 17%) מ- 8,470 ₪ = 4,404 ₪

בינואר 2025 סה"כ פטור 67% (35% + 32%) מ- 8,470 ₪ = 5,675 ₪

"נוסחת שילוב" השפעת מענק פטור על קצבה פטורה למענק ששולם לפני 1/1/12

קבלת מענק פטור + קצבה:

- **פורש שקיבל לפני 2012 מענק פרישה לאחר קבלת הקצבה, או בתוך 15 שנים לפני תחילת תשלום הקצבה, תחול לגביו נוסחת השילוב, כדלקמן:**
- **החל לקבל קצבתו או הגיע לגיל פרישה לפני 2012 תחול הנוסחה הישנה בלבד**
- **אם החל לקבל קצבתו לאחר 2012 יוכל לבחור בין זו לבין "נוסחת הקיזוז" {הנוסחה החדשה}.**

הערות

- **הנוסחה על פי החוק הישן תחול רק אם ביקש הפורש להחילה לגביו ולא את החוק החדש, וזאת בתוך 90 יום מהגיעו לגיל פרישה.**
- **כברירת מחדל יחול חישוב על פי החוק החדש (בכל מקרה לא תכלול הנוסחה מענקים פטורים ששולמו למבוטח ולא היו נכנסים לנוסחה הישנה).**
- **בחירה בהחלת נוסחה חדשה/ישנה הנה על מענקים חדשים וישנים כאחד.**

"נוסחת הקיזוז" על פי תיקון 190

אופן חישוב נוסחת הקיזוז:

מענקים פטורים - מענקים פטורים שקיבל העובד ב- 32* שנות העבודה שקדמו לגיל הזכאות מוכפלים במקדם.

מקדם= $\frac{180*8,470*35\%}{32*12,360}$ = 1.35**

"יתרת ההון הפטורה" = הפרש שבין :

1. 67% מתקרת הקצבה המזכה מוכפל במכפיל ההמרה להון (180)

2. מענקים פטורים צמודים למדד מיום קבלתם ועד ל- 1.1 של שנת גיל הזכאות ומוכפלים במקדם (1.35)

לאחר הקיזוז כאמור מחלקים את "יתרת ההון הפטורה" ב-"מכפיל ההמרה להון" (180) והתוצאה הנה "יתרת שיעור הפטור לקצבה".

* לצורך מניין 32 השנים יתכן וימנו גם שנות עבודה שהיו לפני כן (מנטרלים שנים שבהן לא עבד, היה עצמאי וכו').

** מקדם מיוחד הכולל סוג של קנס בשיעור 35% בגין משיכת מענק פטור.

*** עד להשלמת הגדלת שיעור הפטור ילקח לצורך החישוב השיעור הרלוונטי המירבי.

"נוסחת הקיזוז" על פי תיקון 190

לאחר קיבוע "יתרת שיעור הפטור לקצבה", בתחילת כל שנת מס היא תתואם בשיעור עליית המדד.

נוסחת הקיזוז מקזזת לכל היתר את הפטור בשיעור 35%.

תוספת הפטור (8.5%-32%) אינה מושפעת מנוסחת הקיזוז.

חריגים לתחולת נוסחת הקיזוז :

1. מי שפרש בשל נכות בהתאם להגדרת גיל פרישה.
2. מענקי פרישה מיוחדים המשולמים כוחות הביטחון (צה"ל, שב"ס, משטרה ושרותי הביטחון).

עידוד לרכישת "קצבה מוכרת"

עידוד רכישת קצבה מכספים שחוייבו במס או שלא נהנו מהטבות מס ומכספים פטורים ממס/נזילים.

מקור הקצבה המוכרת מכל אלה:

חלק מקצבה המשולמת מקופת גמל לקצבה שאינה קרן ותיקה, והנובע "מתשלומים פטורים" הבאים:

- **סכומים שחויבו במס בידי העובד במועד ההפקדה לפי ס' 3(ה3) לפקודה.**
- **סכומים שהעמית לא היה זכאי בגינם להטבות מס ניכוי או זיכוי לרבות:**
  - **חלק העובד כעמית שכיר מעל תקרה אחת של שמ"ב.**
  - **הפקדת עמית עצמאי מעל לסכום המעניק ניכוי סעיף 47 וזיכוי לפי סעיף 45א**
  - **כספי פיצויים פטורים ממס שהושארו בחשבון חדש על פי תיקון 190**
  - **כספי נפטרים שהועברו לחשבון חדש ע"ש המוטב**

קצבה מוכרת = פטורה ממס החל מגיל 60

כללי הקצבה המוכרת

הכללים:

- הפטור יעמוד בפני עצמו החל מגיל 60 ואילך.
- הפטור בנוסף לפטורים האחרים (32%- 67%).
- הפטור אינו מושפע מנוסחת שילוב/קיזוז.

אפשרות היוון – משיכה חד פעמית

מי שמלאו לו 60 שנה רשאי להתחרט מקבלת קצבה מוכרת ע"י היוון חד פעמי של הקצבה כולה או חלקה **ובכפוף להוכחת קצבה מינימלית.**

במקרה כזה יחול תשלום מס בשיעור 15% בלבד על מרכיב הרווחים.

מתאים בעיקר לבעלי פנסיה מקריירה קודמת (צה"ל/מדינה/פרישות מוקדמות).
בשל חקיקה משנת 2008 – לטענת מ"ה אינה חלה על פוליסות שהופקו לפני 1/95 אף שאין כל קשר בין זה לבין קרן ותיקה.
לטענת מס הכנסה אינו חל על תגמולים מלפני 1/2000.

מי רשאי להוון קיצבה

1. אפשרות היוון למי שקצבתו לא תפחת מקצבת המינימום (3,850 ₪ צמוד למדד 3/2008) כ- 4,450 נכון ל- 2013.
2. היוון קצבה פטורה, פטור ממס מוגבל ביתרת ההון הפטורה כשהיא מוכפלת במקדם ההיוון – 180.
3. סכום ההיוון המירבי הפטור 180* 3,684 = 663,201 ₪.
4. פטור על היוון קצבה ניתן בהגיע העמית לגיל פרישה (67/62)
5. מי שזכאי לקצבה מוכרת בהגיעו לגיל 60 – בכפוף להוכחת קצבה מינימום.
6. את הבקשה להיוון יש להגיש עד 90 יום מגיל הזכאות.
7. הבחירה בהיוון אפשרית בהתאם לתחנות הגידול בפטור.

ניתן יהא להוון את חלק הקצבה העולה על קצבת המינימום, ואף בפטור ממס כאשר הפטור יהיה מקורו באלה:

1. יתרת הפטור ברובד א' – לאחר השפעות נוסחת שילוב/קיזוז
2. הפטור הנוסף של רובד ב' -8.5% - 32%

הפטור ממס מוגבל ביתרת הפטור להיוון כשהוא מוכפל במקדם ההיוון - 180

משיכה מקופה לא משלמת לקיצבה

משיכה מקופת גמל לא משלמת לקצבה בידי עמית, (למעט משיכה של כספים ממרכיב הפיצויים), תיעשה רק באמצעות העברתם לקופת גמל משלמת לקצבה. הוראות פסקת משנה זו לא יחולו על משיכה של כספים ממרכיב הפיצויים וכן על משיכה בידי עמית שמתקיימים בו כל אלה:

1. **הוא הגיע לגיל פרישת חובה.**
2. **סך הכספים בחשבונותיו בקופת הגמל שממנה נמשכים הכספים, ובקופות אחרות, אינו עולה על סכום הצבירה המזערי (כ- 92,000 ₪ בשנת 2014).**
3. **לא משולמת לו קצבה מקופת גמל שאינה קרן ותיקה ואינה פנסיה תקציבית, ואם משולמת לו קצבה כאמור סך הקצבאות המשולמות לו ..., עולה על סכום הקצבה המזערי.**

תיקון סעיף 87 – חבות המס בעת היוון קצבה חייבת יבוצע לפי המס השולי במועד ביצוע ההיוון.

השארת כספי פיצויים וכספי נפטרים כ"חיסכון"

עד ליום 31/12/2011 ניתן היה למשוך הסכומים שנחסמו תוך ניכוי מס בשיעור 15% מכל הרווחים, לגבי מוטב של עמית ועמית בקופת גמל אישית לפיצויים

החזר של היתרה הצבורה שנצברה עד ליום 31 בדצמבר 2011:

א- מוטב של עמית שנפטר והכספים הועברו לחשבונו של המוטב

ב- כספי פיצויים שהועברו למרכיב התגמולים בחשבונו של העמית

לאחר תיקון החוק:

ניתנת אפשרות להשאיר כחיסכון את כל כספי הפיצויים ההוניים לאחר התחשבנות המס, וכן את כספי העמית שנפטר, אשר **יועברו לחשבון חדש** ותינתן לגביהם אופציית משיכה הונית **"בכל עת"** עם ניכוי מס בשיעור 25% מהרווחים הריאליים, או קבלת קצבה מוכרת הפטורה ממס החל מגיל 60.

תחולה ותחילה: בתוך 90 ימים מפרסום החוק או ממועד הזכאות לפי המאוחר

לגבי פיצויים – לפורשים החל מיום 1/1/12 ואילך.

לגבי תגמולים של עמית שנפטר – גם אם נפטר לפני תחילת החוק.

סוף!